

FEDERALE OVERHEIDSDIENST FINANCIEN, FEDERALE OVERHEIDSDIENST VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU, FEDERALE OVERHEIDSDIENST JUSTITIE EN FEDERALE OVERHEIDSDIENST BINNENLANDSE ZAKEN

[C – 2024/002967]

11 MAART 2024. — Koninklijk besluit betreffende het oneigenlijk gebruik van distikstofmonoxide

VERSLAG AAN DE KONING

Sire,

Met het besluit waarvan wij de eer hebben het ter ondertekening aan Uwe Majesteit voor te leggen, beogen de indienende ministers het oneigenlijk gebruik van distikstofmonoxide aan banden te leggen, door vast te stellen dat de invoer, de uitvoer, de doorvoer, de vervaardiging, de bewaring (opslag onder de vereiste voorwaarden), de etikettering, het vervoer, het bezit, de makelarij, de verkoop en het te koop stellen, het voorschrijven, het afleveren of het aanschaffen van distikstofmonoxide, zowel fysiek als online, wordt verboden wanneer dit niet bestemd is voor medische of technische doeleinden of als voedingsadditief.

In de praktijk betekent dit dat enkel toepassingen mogelijk zijn voor eigenlijk gebruik, en dat het oneigenlijk gebruik bijgevolg verboden is. Het eigenlijk gebruik ervan situeert zich meer bepaald in de voedingsmiddelenindustrie als levensmiddelenadditief, in de medische sector, waar het soms ook bekend is onder de term "lachgas", alsook in de technische sector in de auto-industrie.

Als levensmiddelenadditief wordt distikstofmonoxide in de praktijk gebruikt in spuitbussen, bijvoorbeeld om slagroom te maken. Distikstofmonoxide is als levensmiddelenadditief opgenomen in de EU-lijsten van toegestane levensmiddelenadditieven in de bijlagen II en III bij Verordening (EG) nr. 1333/2008, een verordening die het gebruik van levensmiddelenadditieven in levensmiddelen binnen de Europese Unie harmoniseert, teneinde de doeltreffende werking van de interne markt te waarborgen en tevens een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid en van de consument te garanderen door middel van gedetailleerde en gestroomlijnde procedures. Uit artikel 4 van voornoemde verordening, gelezen in samenhang met de relevante bepalingen van de bijlagen II en III bij die verordening, volgt dat distikstofmonoxide als zodanig in de handel mag worden gebracht en mag worden gebruikt bij de samenstelling van levensmiddelen, met inbegrip van voedingsenzymen en voedingsstoffen, onder de aldaar

genoemde gebruiksvoorwaarden. De specificaties voor distikstofmonoxide zijn vastgesteld in Verordening (EU) nr. 231/2012 van de Commissie tot vaststelling van de specificaties voor de in de bijlagen II en III bij Verordening (EG) nr. 1333/2008 opgenomen levensmiddelen-additieven.

Additieven zijn een volledig geharmoniseerde aangelegenheid; een lidstaat kan geen nationale maatregelen nemen om een additief (inclusief de etikettering ervan) te reguleren, en er zijn procedures indien er twijfel bestaat over de veiligheid van een additief. Het geval dat geregeld wordt in deze wet betreft echter het oneigenlijk gebruik van distikstofmonoxide, dat in die zin niet wordt beschouwd als levensmiddelenadditief en dus niet Europees geregeld is.

In de medische sector wordt distikstofmonoxide (N₂O) gebruikt wegens de verdovende en pijnstillende werking ervan. Inhalatie ervan geeft analgesie en anxiolyse. Dit mengsel wordt vooral gebruikt in het kader van analgo-sedatie bij het uitvoeren van licht tot matig pijnlijke ingrepen of voor anxiolyse bij het behandelen van weinig coöperatieve patiënten. Door zijn gunstige farmacologische eigenschappen (anxiolyse, verbetering van de gemoedstoestand, lichte sedatie en lichte analgesie) kunnen de behandelingen vlotter verlopen en worden negatieve ervaringen beperkt of zelfs vermeden. Dit is belangrijk bij onder andere de behandeling van kinderen en volwassenen die (veelvuldig) pijnlijke of vervelende behandelingen moeten ondergaan. N₂O waarborgt een snelle inductie en een snelle recuperatie. Er zijn steeds meer indicaties voor het gebruik van deze techniek en deze techniek wordt meer en meer gebruikt (advies Hoge Gezondheidsraad nr. 9299).

Tenslotte wordt distikstofmonoxide ook technisch gebruikt. In de auto-industrie bijvoorbeeld, verhoogt het gas het vermogen van interne verbrandingsmotoren. Distikstofmonoxide wordt immers voor verschillende technische toepassingen gebruikt als synthese- en oxiderend gas. Lachgas voor technische toepassingen zoals geregistreerd in REACH wordt doorgaans in gasflessen, cilinders, of tanks of daarop gelijkende producten opgeslagen. De toepassingen zijn opgenomen in REACH, dit is het Europese systeem van Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen (Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie (PbEU 2007, L 136).

Deze algemene verbodsbepaling zal in de praktijk tot gevolg hebben dat de invoer, de uitvoer, de doorvoer, de vervaardiging, de bewaring (opslag onder de vereiste voorwaarden), de etikettering, het vervoer, het bezit, de makelarij, de verkoop en het te koop stellen, het voorschrijven, het afleveren of het aanschaffen van distikstofmonoxide (in welke vorm dan ook) in bepaalde verkooppunten zal afnemen of worden ontraden of onmogelijk zal worden gemaakt. Hierbij denkt men bijvoorbeeld aan de horeca, nachtwinkels en festivals, waar lachgas de facto in de context van oneigenlijk gebruik wordt gebruikt (met uitzondering van toepassingen in het kader van voedselbereidingen).

Deze algemene verbodsbepaling heeft evenwel geen impact op de werkwijzen van handelszaken die verkopen met het oog op het eigenlijk gebruik van lachgas (grootwarenhuizen die slagroom verkopen, speciaalzaken in het kader van patisserie, ...) en de handelszaken die eigenlijk gebruik maken van lachgas (tandartsen, autobedrijven, restaurants bij voedselbereiding, ...). Het is het doelbewust verkopen met het oog op de *oneigenlijke* aanwending die wordt aangepakt, niet de verkoop noch het gebruik op *eigenlijke* wijze. Bij het verkopen van distikstofmonoxide voor *eigenlijke* doeleinden zijn immers niet alle constitutieve elementen van het misdrijf vervuld (cf. geen moreel bestanddeel aanwezig).

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit ontwerpartikel voorziet de verbodsbepaling voor distikstofmonoxide, evenals de uitzonderingen waarbij er kan worden afgeweken van dit principiële verbod. Dit artikel maakt de invoer, de uitvoer, de doorvoer, de vervaardiging, de bewaring (opslag onder de vereiste voorwaarden), de etikettering, het vervoer, het bezit, de makelarij, de verkoop en het te koop stellen, het voorschrijven, het afleveren of het aanschaffen van distikstofmonoxide in beginsel strafbaar.

Het reeds bestaande algemene verbod van verkoop aan minderjarigen, vervat in artikel 6, § 7 van de wet van 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de verbruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten, blijft evenwel onveranderd bestaan.

In navolging van het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State met nummer 75.165/3, wordt verduidelijkt in het koninklijk besluit dat een mondelinge verklaring van de koper dat de bestemming van het product medische of technische doeleinden heeft of dat het product een voedingsadditief is, volstaat ten aanzien van de verkoper.

Artikel 2

Met ontwerpartikel 2 worden enerzijds, bijkomende personen bevoegd gemaakt voor de controle van de inbreuken op dit besluit, dit bovenop de reeds bevoegde personen overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen (hierna: "de wet van 24 februari 1921").

Bij het uitoefenen van het toezicht beschikken de contractuele en statutaire inspecteurs en controleurs van de inspectiedienst van het Directoraat-generaal Dier, Plant en Voeding van de FOD Volksgezondheid onder meer over de volgende bevoegdheden, zoals voorzien en conform de voorwaarden bepaald in de artikelen 11, 11/1, 11bis en 18 van de wet van 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de verbruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten:

- Uitvoeren van onaangekondigde inspecties;
 - Toegang tot en doorzoeken van bepaalde plaatsen die dienen voor handel, opslag of fabricage, in het kader van voormelde wet, die aan hun toezicht onderworpen zijn of waarvan zij redelijkerwijze vermoeden dat er inbreuken gepleegd worden op de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, zelfs indien deze niet voor het publiek toegankelijk zijn.
 - Zonder te provoceren, mogen zij, ook online, zich voordoen als zijnde klanten of potentiële klanten, zonder dat zij hun hoedanigheid en de omstandigheid dat de bij deze gelegenheid gedane vaststellingen kunnen worden aangewend voor de uitoefening van het toezicht, moeten mededelen;
 - Overlegging eisen van alle handelsdocumenten, bescheiden en verplichte documenten;
 - Controle van transporten, openbaar vervoer en vervoermiddelen;
 - Vorderen van de verstrekking van de identificatiedocumenten en -gegevens van de operator in het kader van elektronische communicatie;
 - Opstellen van processen-verbaal, inwinnen van inlichtingen, overgaan tot elk onderzoek, controle en verhoor van de overtreder, inzonderheid de identiteit opnemen van gelijk welke persoon waarvan zij het verhoor nuttig achten in het kader van de controle op de naleving van de wetgeving waarop zij toezicht uitoefenen;
 - Verzegelen van automatische distributieapparaten die niet voldoen;
 - Marktdeelnemers gelasten relevante documenten en informatie te verstrekken en deze informatie te (laten) kopiëren;
 - Een waarschuwing richten tot de overtreder waarbij die tot stopzetting van de overtreding wordt aangemaand;
 - Het buiten gebruik stellen of wegnemen van de producten die bedorven of schadelijk zijn of schadelijk zijn verklaard.
- Anderzijds worden de reeds op heden bevoegde personen (politie en douane) nogmaals hernomen, teneinde hun bevoegdheid ter zake te benadrukken.

Artikel 3

De basisbestrafning van de misdrijven (voornamelijk gericht op drugshandelaars) vinden we terug in artikel 2bis van de wet van 24 februari 1921.

Er wordt evenwel doelbewust gekozen voor daarnaast een toepassing van het bestraffingsmechanisme vervat in artikel 2ter van de wet van 24 februari 1921 voor wat betreft persoonlijk gebruik, meer bepaald 1°, 2° en 3° naargelang de situatie waarin we ons bevinden, aangezien hiermee minder repressief en eerder educatief en sensibiliserend wordt gewerkt ten opzichte van de gebruiker. De eerste overtreding zal worden bestraft met een geldboete van 15 tot 25 euro, bij herhaling

binnen een jaar na de eerste veroordeling met een geldboete van 26 tot 50 euro en bij een nieuwe herhaling binnen een jaar na de tweede veroordeling met een gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en een geldboete van 50 tot 100 euro.

Teneinde een mogelijke schending van het gelijkheidsbeginsel te voorkomen, voorziet dit artikel in de regeling van verzachtende omstandigheden waarmee de rechtbank rekening kan houden om de strafmaat desgewenst aan te passen aan de concrete situatie. Het is eveneens voorzien om de regels van de deelneming toe te passen.

Artikel 4

Aangezien blijkt - in gevolge het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State met nummer 75.165/3, en verdere analyse - dat er geen artikelen resten in het koninklijk besluit die raken aan de bevoegdheid van de minister van Mobiliteit, wordt het koninklijk besluit niet meer op voordracht van de minister van Mobiliteit genomen.

Wij hebben de eer te zijn,

Sire,
van Uwe Majesteit,
de zeer eerbiedige
en zeer getrouwe dienaars,

De Minister van Financiën,
V. VAN PETEGHEM

De Minister van Volksgezondheid,
F. VANDENBROUCKE

De Minister van Justitie,
P. VAN TIGCHELT

De Minister van Binnenlandse Zaken,
A. VERLINDEN
